

Dagbladet Information bragte i januar 1949 en række af indlæg fra partierne om spørgsmålet om en dansk forsvarsalliance. For Venstre skrev Thorkil Kristensen, (professor i økonomi, finansminister 1945-47) dette synspunkt i Information den 17. januar 1949.

Thorkil Kristensen om Norden mellem Øst og Vest

”Det hele afhænger af forhandlingerne med atlantmagterne”

Det øverste formål for dansk udenrigspolitik må være at *bevare* Danmark. Det er det første og det sidste. I lange tider har vi søgt at nå dette ved at føre en *alliancefri politik* af frygt for, at alliancer kunne inddrage os i krigsfare, der direkte kun angik en af vore allierede.

I nutiden synes den direkte krigsfare at true os selv. Krigen griber stadig mere om sig. En kæmpende magtgruppe trænger til territorier, støttepunkter, forsyningskilder og til at forhindre den anden gruppe i at få dem. Muligheden for at gemme sig snævres ind – navnlig når man ligger på vor plads ved ”porten til Østersøen”, en gammel vending, men en ny aktualitet.

Derfor er *allianceproblemet* blevet brændende nu. Det er det nye i situationen. En alliance – *den rette alliance* – kan måske afværge påtænkte angreb, fordi risikoen er for stor. Sker angreb alligevel, kan alliancen ikke hjælpe os uden om krigen, men nok hjælpe os levende *igennem* krigen – stadig forudsat, at det er *den rette alliance*.

Hvad er den rette alliance for Danmark? To muligheder byder sig i dag: en atlantpagt og en skandinavisk pagt. Vi ser først på den sidste mulighed, som det jo også er gjort i de sidste måneders praktiske politik.

En skandinavisk pagt kan være den sidste chance for at holde Norden sammen. Selv i en ganske kort artikel må vi standse et sekund ved dette perspektiv, der rammer noget centralt i os.

Militært betyder en skandinavisk forsvarspagt en afgørende forøgelse af vor evne til at tage det første stød. Det svensk-norske territorium er stort og til dels svært at trænge igennem. Tilsammen kan de tre lande også opbygge et forsvar, der er væsentlig stærkere end selv det stærkeste af dem – endsige det svageste – Danmark – kan alene. Men det svage punkt vil være *forsyningerne*. Selv et forenet skandinavisk forsvar vil sikkert ret hurtigt bryde sammen uden tilførsler udefra – til erstatning for det uhyre daglige tab og forbrug af materiel m.v., som moderne krig betyder.

Konklusionen bliver, at et isoleret Skandinavien væsentlig bedre end et isoleret Danmark kan tage det første stød; men det kan lige så lidt som Danmark alene føre en lang kamp mod en storangriber.

Afgørende bliver derfor udsigten til at få tilførsler og i givet fald hjælp udefra, og det vil jo i praksis sige fra de vestlige magter, særlig USA. Her står to muligheder over for hinanden:

1. Vi kan danne en skandinavisk forsvarspagt og søge forståelse med atlantmagterne om leverancer på dette grundlag. Dette vil indebære en almindelig storpolitisk forståelse med atlantmagterne og i realiteten manifestere vor solidaritet med dem, men det vil efter foreliggende udtalelser at dømme ikke kunne ske i den form, at de skandinaviske lande eller blot Danmark og Norge indmelder sig i den kommende atlantpagt. Det ser afgjort ud til, at Sverige – i hvert fald i dag – vil modsætte sig dette.

2. Danmark og Norge kan indmelde sig i atlantpagten og altså opgive den skandinaviske pagt. Manifestationen af solidaritet er i dette tilfælde mere formelt beseglet. Til gengæld savner man Sverige.

Det ligger måske nær at mene, at vi bedre kan få våben m.v. fra atlantmagterne på dette sidste grundlag, som for den amerikanske offentlighed synes særlig letfatteligt. Man må dog betænke, at det for de våbenleverende magter vil være mest virkningsfuldt at anbringe deres leverancer i områder, *der selv kan tage det første stød*. Ellers kan støtten let gå til spilde.

Her har den skandinaviske pagt formentlig en chance. Et forenet Skandinavien kan væsentlig bedre tage det første stød end Danmark-Norge kan det alene. Territoriets dybde, den større folkemængde og økonomiske kraft, det er faktorer, der også fra et mere vestligt synspunkt kan tale for at tage Skandinavien som en helhed, når det kan fås, selv om det ikke giver en deklaration, der formelt er så ren som en indmeldelse i atlantpagten.

Dette er det springende punkt. Forhandlingerne med atlantmagterne bliver det led i arbejdet, hvor afgørelsen skal træffes. Hvilken forståelse og hvilke tilsagn kan vi få, hvis vi kommer med en skandinavisk pagt? Det beror vel bl.a. på, hvad de skandinaviske forhandlere ved forhandlingsbordet kan fortælle om stillingen i deres lande.

Vi må længst muligt arbejde på et nordisk sammenhold, også fordi det har militær værdi. Men vi tør afgjort ikke afskære os fra effektiv forbindelse med atlantmagterne, hvis vi vil gøre, hvad vi formår for at bevare Danmark. Og hvis de enkelte nordiske lande ikke kan bevares, kan Norden det heller ikke.

Thorkil Kristensen.